

EIDSBERG KOMMUNE
Administrasjonsavdelingen

OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET	
021 2351-75	
DATO - 7 MARS 2003	
AN 501V	EKSP.

Olje- og energidepartementet
Boks 8148 Dep.

0033 OSLO

Deres ref	L.nr.	Arkivsaknr	Arkivkode	Avd/Seksj/Saksb	Dato
	002291/03	03/00182	K50 &00	SA/RK/TOA	03.03.03

ENDRINGER I REGLENE OM HJEMFALL - KRAV OM LOVUTVALG

Vedlagt oversendes særutskrift fra kommunestyrets møte 27.02.03, sak 0015/03.

Med hilsen

Tone Å. Reime

Tone Åsrud Reime
Formannskapssekretær

Kopi:

Vedlegg:

POSTADRESSE
Ordf. Voldens vei 1
1850 Mysen

KONTORADRESSE
Ordf. Voldens vei 1
1850 Mysen

SENTRALBORD: 69 70 20 00
TELEFAX: 69 70 20 10

Eidsberg kommune
Kommunestyret

Vedlegg	1	av:	1
Sak:	02/2357-75		

SÆRUTSKRIFT

Saknr	Politisk behandling	Møtedato
0011/03	Formannskapet	10.02.03
0015/03	Kommunestyret	27.02.03

Arkivkode:K50 &00   Arkivsaknr.:03/00182   L.nr.: 001047/03   Saksb.: JHT

Sak 0015/03
ENDRINGER I REGLENE OM HJEMFALL - KRAV OM LOVUTVALG

ADMINISTRASJONSSJEFENS FORSLAG TIL VEDTAK:

Saken legges frem for kommunestyret med slik

innstilling:

1. Eidsberg kommune ber om at det oppnevnes et bredt sammensatt utvalg til å utrede hvordan utenlandske og norske eiere kan likebehandles uten at det svekker Norges fremtidige råderett over vassdragene - en av Norges viktigste naturressurser.
2. Eidsberg kommune er enig i at ordningen med hjemfall videreføres. Hjemfallsordningen må også gjøres gjeldende for vannfall ervervet før 1909.
3. Blant de hjemfalls-alternativene som OED har vurdert, mener Eidsberg kommune at "transaksjonsalternativet" er å foretrekke. Offentlige eide kraftverk beholder evig konsesjon uten hjemfall så lenge verket ikke selges. Ved salg inntreer tidsbegrenset konsesjon og hjemfall.

Kommunestyrets behandling:
Ingen forslag.

Kommunestyrets enstemmige vedtak:
Formannskapetets innstilling vedtas.

Formannskapetets enstemmige innstilling i møte 10.02.03 sak 03/0011:
Administrasjonssjefens forslag vedtas.

Rett utskrift bekreftes.

Sendes til:

1. Olje- og energidepartementet
2. Kommunenes Sentralforbund
3. Østfold Fylkeskommune

ADMINISTRASJONSAVDELINGEN, 28.02.03.

Toni A. Ruime

SAKSOPPLYSNINGER:

Vedlegg: KS brev xx.01.2003 "Endringer i reglene om hjemfall – Krav om lovutvalg"

Utrykte vedlegg: KS brev av 05.12.02 "Høring av forslag til endringer i reglene om hjemfall" med vedlegg "Høringssak – endringer i industrikonsesjonsloven og vassdragsreguleringsloven".
KS notat av 10.01.03 "Grunnlaget for krav om lovutvalg"

Bakgrunn

Norsk energipolitikk har gjennom 100 år gått ut på å ha nasjonal kontroll over energiproduksjonen. Industrikonsesjonsloven og vassdragsreguleringsloven spiller en sentral rolle i denne politikken. Begge lovene har sin opprinnelse fra starten av 1900 tallet. Begge lovene har til hensikt å sikre norsk råderett over vannfall i Norge. Dette har da også ført til at norske myndigheter har et sterkt grep om produksjonen av vannkraft i Norge.

Ca 50 % av kraftproduksjon i Norge eies av staten
Ca 35 % av kraftproduksjon i Norge eies av kommuner eller fylker.
Ca 15 % av private selskaper.

Alle som skal produsere vannkraft i Norge må søke konsesjon for virksomheten. Når konsesjon gis, så stiller myndighetene mange krav til virksomheten. Det gjelder for eksempel krav til minste vannføring, øvre grenser for oppdemming og krav om ulike økonomiske kompensasjoner (konsesjonsavgifter, konsesjonskraft, næringsfond med mer). Private selskaper får konsesjon på 60 år mens offentlig eide kraftverk får evig konsesjon. Når konsesjonsperioden for private kraftverk løper ut, så inntre "hjemfall". Hele anlegget og vannfallet tilfaller staten uten vederlag. Ved hjemfall har kommunen hvor kraftverket ligger rett til "inntil en tredjedel av anlegget eller dets verdi". I praksis har hjemfall gitt kommunene ca 10 % av verdien. Kommunens rettighet er rettet mot staten, ikke mot kraftverkseieren.

Forholdet til EØS-avtalen

EFTA sitt overvåkingsorgan, ESA, har påpekt at forskjellige konsesjonsbestemmelser for private og offentlige eiere er i strid med EØS-avtalens bestemmelser om fri etableringsrett og fri kapitalbeveglighet. Utenlandske eierinteresser vil i Norge kunne få samme konsesjonsvilkår som norske private

eiere. ESA mener at utenlandske eiere må behandles likt med norske offentlige eiere.

OED sitt forslag

Olje- og energidep. (OED) har foreslått endringer i konsesjonslovene som tar sikte på å behandle alle kraftverk likt, uavhengig av om kraftverket eies privat, offentlig eller av utenlandske eiere. Forslaget går ut på at også de offentlige eierne får tidsbegrenset konsesjon og underlegges hjemfall. Konsesjonsperioden utvides til 75 år for nye konsesjoner, regnet fra tidspunktet for lovendringen.

Konsekvenser for Eidsberg

Eidsberg kommune er aksjonær i Østfold Energi som eier kraftverk i Lærdal. Eidsberg kommunes verdier i kraftverket anslås til å være ca 60 mill kr.

Østfold Energi har nå evig konsesjon. Forslaget innebærer at Østfold Energi vil få konsesjon i 75 år før hele verket tilfaller staten uten vederlag. Dersom kommunene selger kraftverkene i Lærdal til private eller til utlandet med gjeldende regler, så vil hjemfall inntre om ca 30 år, 60 år etter utbyggingen. OED sitt forslag vil derfor gjøre det betydelig lettere å selge kraftverkene, og antagelig til vesentlig bedre pris enn nå.

Klausulen om hjemfall vil neppe påvirke verdien av verket i starten på konsesjonsperioden. 75 år er så lang tid at det ikke gjør nevneverdige utslag i økonomiske analyser. Verket vil deretter falle i verdi fram til 2079. Rett før hjemfallet inntre vil verket ha 0 verdi for eierne.

Kommunenes Sentralforbund

KS er positive til at ordningen med hjemfall fortsetter, men har likevel foreslått at det oppnevnes et bredt sammensatt utvalg til å vurdere saken nærmere. KS mener at saken er for dårlig utredet. KS har i tillegg foreslått at tidsbegrenset konsesjon med hjemfall for offentlig eide kraftverk, bare gjøres gjeldende ved salg. Uttalelsen fra KS følger vedlagt.

ADMINISTRASJONSSJEFENS MERKNADER:

Kommunenes Sentralforbund har engasjert seg sterkt i denne saken. KS har understreket noen premisser for saken, bl.a at vannkraft er infrastruktur og vil ha høy lønnsomhet på sikt. Videre at disse er en nasjonal ressurs med sterk lokal /regional forankring. Dette innebærer at vannkraft må underlegges offentlig kontroll og herunder at hjemfallsordningen må beholdes.

Det er synspunkter jeg uten videre vil slutte meg til. Som deleier i Østfold Energi må vi ha et bevisst forhold til dette.

Av det som er nevnt over, går det fram at OED sitt forslag får store konsekvenser for kommunene. Konsekvensene kan virke både tilfeldig og urettferdig avhengig av ståsted.

Når EØS- avtalen krever likebehandling mellom utenlandske aktører og offentlige norske aktører, så må konsesjonsreglene endres. Jeg synes det er positivt at OED

beholder ordningen med hjemfall. Det innebærer at Norge beholder den langsiktige styringen av de norske vannfallene og kraftproduksjonen i landet.

Når vi ser på de konkrete forslagene, synes det likevel som om temaet burde vært utredet nærmere. Tidsbegrenset konsesjoner og hjemfall bør gjøres gjeldende også for de private kraftverkene som ble påbegynt før 1909. I landet dreier det seg om noen få kraftverk som i hovedsak eies av Hafslund, Borregård og Hydro. Kraftverkene befinner seg i Østfold og i Telemark (Tinn og Vinje). Når hensikten er likebehandling mellom offentlige og private/utenlandske interesser, så må det gjelde begge veier.

OED mener at hjemfall ikke kan innføres for private verk som ikke har konsesjon. Likevel kan hjemfall innføres overfor kommunalt eide verk som har evig konsesjon. Grunnlovens forbud mot tilbakevirkende kraft gjelder ikke overfor kommuner på samme måte som overfor private. Dette virker rart og bør vurderes bedre.